

Water- en rioleringsprogramma

Periode 2023 tot en met 2027

Hoofddocument

Inhoud

.....	1
1 Inleiding	3
1.1 Visie, uitvoeringsprogramma en financiering in één	4
1.2 De relatie met de Omgevingswet en het klimaatadaptatieprogramma	4
1.3 Van beleidskader naar operationele uitvoeringsprogramma's	6
1.4 Betrokken partijen	6
1.5 Begrippenkader	6
1.6 Leeswijzer en status rapportage	7
2 Visie en ambitie	8
2.1 Gebiedsontwikkelingen	10
2.2 Overkoepelende ambities en beleid	12
2.3 Ambitie en beleid voor zorgplicht afvalwater	14
2.4 Ambitie en beleid voor zorgplicht hemelwater	16
2.5 Ambitie en beleid voor zorgplicht grondwater	21
2.6 Ambitie en beleid voor zorgplicht oppervlaktewater	24
3. Programma.....	26
3.1 De activiteiten in hoofdlijnen	26
3.2 Totale lasten binnen de planperiode	27
4. Monitoring.....	28
4.1 Monitoring beleids- en procesmatig.....	28
4.2 Monitoring functioneel	28
5. Middelen	29
5.1 Ontwikkeling lasten.....	29
5.2 Consequenties voor de koers riool- en waterzorgheffing	31
5.3 Consequenties voor de personele middelen	32
6. Advies en besluit	33
6.1 Resumé	33
6.2 Advies	34
6.3 Bestuurlijk besluit.....	34

1 Inleiding

Te veel, te weinig, te vies. Dat zijn de uitdagingen met 'water' waar we de komende jaren voor staan. Water moeten we gaan zien als een van onze belangrijke grondstoffen (het 'blauwe goud').

Met haar rijke geschiedenis, schilderachtige landschap en gunstige ligging nabij de stad Amsterdam is Ouder-Amstel een aantrekkelijke bestemming voor zowel bewoners als bezoekers. De gemeente strekt zich uit over een oppervlakte van zo'n 24 vierkante kilometer en telt nu ongeveer 14.280 inwoners. Wij zijn als gemeente trots op ons groene karakter, met uitgestrekte polders.

Hier tegenover staat dat de komende jaren een aantal bijzondere nieuwe stadswijken in onze gemeente verrijzen. In het gebied dat nu nog bekend staat als De Nieuwe Kern, komt ruimte voor circa 5.000 woningen en veel bedrijvigheid rondom een groot stadspark. Ook bij Entrada en in Werkstad OverAmstel worden veel woningen gebouwd. Als alles volgens plan verloopt, kunnen in 2026 de eerste woningen opgeleverd worden. Dit betekent dat het inwoneraantal van onze gemeente in de jaren daarna gaat verdubbelen. Deze groei heeft een grote impact op Ouder-Amstel.

Om de uitdagingen met water aan te gaan en de kwaliteit van de leefomgeving in de gemeente op niveau te houden, is het van belang de openbare ruimte met de onderliggende systemen en structuren te onderhouden. Een van de kernfactoren hierbij is het in stand houden en optimaliseren van de voorzieningen betreffende de riolering en het watersysteem. Deze hebben immers de volgende belangrijke doelen voor het dagelijks leven:

- Het beschermen van de volksgezondheid tegen infectieziekten;
- Het schoonhouden van de bodem en het oppervlaktewater;
- Het voorkomen van schade door hevige regenval én bij extreme droogte in de bebouwde omgeving;
- Het voorkomen en beperken van structureel nadelige gevolgen van grondwater.

Het verzamelen en verwerken van afvalwater en hemelwater is een taak van de gemeente. Het waterschap zorgt vervolgens voor de zuivering van het afvalwater. Tevens heeft de gemeente een regierol in de aanpak van structurele grondwateroverlast in het stedelijk gebied. De zorg voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater zijn voor de gemeente wettelijke plichten. We hebben echter bij de invulling van deze zorgplichten de beleidsvrijheid die aanpak te kiezen die wij, gelet op de lokale omstandigheden, het meest doelmatig en kostenefficiënt vinden. Ons duurzaamheidsdenken is daarbij eveneens belangrijk. Er is dus ruimte voor ambitiekeuzes. De gemeentelijke watertaken hebben raakvlakken met veel andere beleids- en taakvelden (zoals wegen, groen en ruimtelijke ordening). De afstemming in de openbare ruimte realiseren wij door gezamenlijk de kwaliteit van de openbare ruimte vast te stellen, met integrale onderhouds- en vervangingsprogramma's.

De riool- en watertaken gaan verder dan alleen de buizen onder de grond. Zo dragen onder meer de gemalen, randvoorzieningen en sloten bij aan bovenstaande doelen.

1.1 Visie, uitvoeringsprogramma en financiering in één

Visie

Het Water- en rioleringsprogramma (Wrp) beschrijft de visie en ambitie van de gemeente omtrent de wettelijke riool- en watertaken. De uitwerking van deze ambities is gekoppeld aan de strategische doelen en pijlers uit de (concept) Omgevingsvisie Ouder-Amstel. Het Wrp geeft toetsbare kwaliteitskaders voor het in stand houden van de huidige voorzieningen en het toekomstbestendig waterrobuust en klimaatadaptief maken van de riolering, het watersysteem en de leefomgeving. Afspraken en verplichtingen uit het verleden én vanuit het beleid dienen realistisch te zijn. In het Wrp is eenduidig vastgelegd hoe hiermee wordt omgegaan en op welke wijze invulling wordt gegeven aan de zorgplichten, zodat onze inwoners en ondernemers weten waar zij aan toe zijn.

Programma

Het Wrp geeft inzicht in de programmering van de activiteiten voor de inzameling, transport en verwerking van stedelijk afval-, hemel- en grondwater en het beheer en onderhoud van gemeentelijk oppervlaktewater in de gemeente Ouder-Amstel. Voor de periode 2023 t/m 2027 zijn onderzoeken, activiteiten en maatregelen per jaarschijf geagendeerd en gebudgetteerd. Voor de lange termijn geeft het Wrp een doorkijk.

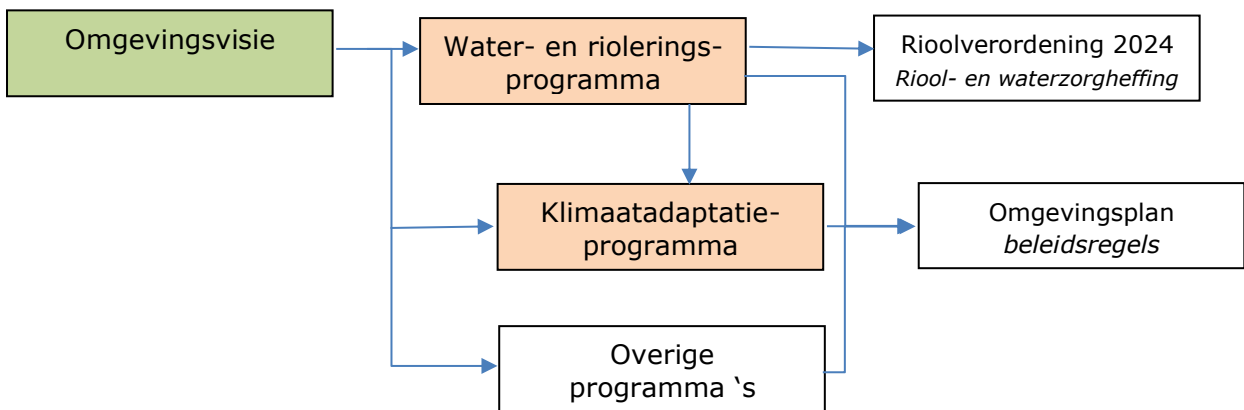
Financiering

Visie en programma zijn vervolgens omgezet in een consequentie voor zowel de tariefontwikkeling van de riool- en waterzorgheffing als de personele middelen. De focus ligt op het programma en de financiering hiervan vanuit de riool- en waterzorgheffing, voor de planperiode 2023 t/m 2027.

1.2 De relatie met de Omgevingswet en het klimaatadaptatieprogramma

De invoering van de Omgevingswet (Ow) is op 1 januari 2024. Deze nieuwe wet integreert de vele wetten die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving, zoals de Wet milieubeheer (Wm) en de Waterwet. Dit betekent dat de positie van het Wrp wijzigt ten opzichte van het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) onder de Wet milieubeheer. In deze paragraaf hebben we dit nader uitgewerkt, vanuit het volgende schema:

Koppeling met omgevingsvisie

De gemeente Ouder-Amstel heeft nog geen vastgestelde Omgevingsvisie. Het concept (augustus 2023) bevat onder meer een beschrijving van de samenhang tussen boven- en ondergrond en de maatschappelijke opgaven verdeeld in gebieden en de rol van de diverse overheden in deze samenhang. Daarnaast biedt het handvatten voor hoe het toekomstige beheer van het grond- en oppervlaktewater en de bodem eruitziet. Bij het vaststellen van de omgevingsvisie moeten de overheden rekening houden met het voorzorgsbeginsel, het preventiebeginsel en het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron moeten worden bestreden. Ook moet de omgevingsvisie aangeven hoe bedrijven, burgers, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding zijn betrokken (motiveringsplicht, art. 10.7 Ow). Te zijner tijd zal het visie- en beleidsdeel van het Wrp gepositioneerd worden in de Omgevingsvisie Ouder-Amstel.

Koppeling met omgevingsprogramma's

Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen maken hun omgevingsvisies operationeel in programma's (afd. 3.2 Ow). In de programma's wordt het beleid voor de ontwikkeling, het gebruik, het beheer of de bescherming van de fysieke leefomgeving uitgewerkt en zijn maatregelen op te nemen om aan omgevingswaarden te voldoen of om andere doelstellingen voor de fysieke leefomgeving te bereiken. Programma's binden alleen het vaststellende bestuursorgaan zelf en kennen dus geen hiërarchie en geen doorwerking in juridische zin. Het omgevingsplan en de verordeningen kennen deze doorwerking daarentegen wel. Monitoring van de programma's vindt plaats vanuit de nog op te stellen Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) onder de Omgevingsvisie Ouder-Amstel.

De effecten van de klimaatverandering raken nauw aan de gemeentelijke watertaken en zorgplichten; de gevolgen van heftige regenbuien, toenemende hitte en toenemende droogte komen nu al aan het licht. Door klimaatadaptatie mee te nemen bij de invulling van de watertaken, blijft de kwaliteit van de leefomgeving in de toekomst op niveau. Het water- en rioleringsprogramma is dan ook nadrukkelijk gekoppeld de klimaatstrategie en uitvoeringsagenda.

De juiste uitvoering van de riool- en watertaken draagt bij aan de integrale aanpak van droogte, toenemende hitte en wateroverlast. Een deel van de klimaatmaatregelen is bovendien te financieren vanuit de riool- en waterzorgheffing, vanuit onderhavig programma.

Hiermee is de reikwijdte van het Wrp afgebakend. De drinkwatervoorziening (Waternet) en rioolwaterzuivering (waterschap Amstel, Gooi en Vecht) vallen buiten de scope van de gemeentelijke zorgplichten bij de riool- en watertaken. Dit geldt ook voor thema's als waterrecreatie, viswater en de bluswatervoorzieningen. De uitwerking van deze thema's krijgt een plek in de overige (nog op te stellen) programma's.

Koppeling met omgevingsplan

Een omgevingsplan bevat voor de gehele gemeente de regels die nodig zijn voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties en de regels die hierbij nodig zijn (art. 4.2 Ow). Ook kan de gemeente omgevingswaarden (art. 2.11 Ow) of maatwerkregels (art. 4.6 Ow) opnemen, mits de algemene rijksregels of de omgevingsverordening van de provincie daarvoor ruimte bieden. De gemeente Ouder-Amstel geeft hier invulling aan door de (eventuele) beleidsregels die gericht zijn op inwoners en bedrijven te laten landen in het Omgevingsplan.

1.3 Van beleidskader naar operationele uitvoeringsprogramma's

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het stellen van het beleidskader. Het college is vervolgens verantwoordelijk voor de uitvoering en programmering van dit beleidskader. Het is aan het college hoe zij op een doelmatige en efficiënte wijze dit beleidskader invult.

De status van het Wrp onder de Omgevingswet is dat het een programma is, als uitwerking van de Omgevingsvisie. De beleidskaders daaruit zijn reeds door de gemeenteraad vastgesteld, aangevuld met de beleidskaders uit de klimaatadaptatiestrategie. Hierdoor hoeft het Wrp niet te worden vastgesteld door de gemeenteraad. Anderzijds werkt dit Wrp de beleidskaders nader uit voor de riool- en waterzorgheffing. De riool- en waterzorgheffing (voorheen rioolheffing) zelf wordt jaarlijks vastgesteld door de raad in de rioolverordening. Het Wrp is hiervoor een belangrijke onderlegger.

Aangezien de Omgevingsvisie, de Klimaatadaptatiestrategie én dit Wrp voor het eerst in deze vorm en onderlinge samenhang zijn opgesteld, is er in deze overgangsfase voor gekozen ook het Wrp bestuurlijk te laten vaststellen door college en raad. Met dit Water- en rioleringsprogramma wordt het beleidskader en de financiering voor de riool- en watertaken door de raad vastgesteld voor de periode 2023 t/m 2027 en het vervangt hiermee het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) 2018 t/m 2022.

1.4 Betrokken partijen

Basisgedachte achter het Wrp is dat een gedegen en integrale beleidsafweging plaatsvindt op het terrein van de verbrede watertaken, met raakvlakken naar de openbare ruimte, financiën en personeel. Dit is van toepassing voor zowel de gemeentelijke organisatie als bij externe partijen die hier belang bij hebben. Bij het opstellen van het Wrp is een ambtelijke werkgroep betrokken. De werkgroep bestaat uit medewerkers van de gemeente Ouder-Amstel, samenwerkingsorganisatie Duo+, het waterschap Amstel, Gooi en Vecht (Waternet) en Antea Group.

Gezien de technische aard en het aandeel wet- en regelgeving van het beleidsstuk worden inwoners betrokken door middel van informeren. Dit gebeurt in de vorm van een informatief artikel in de (lokale) media. In de omgang met water is bewustwording en het bevorderen van het gevoel van eigenaarschap bij bewoners en bedrijven een belangrijk thema. Het Wrp gaat in op de vragen hoe dit te bereiken en welke maatregelen en processen hiervoor worden ingezet en opgestart. Bewoners en bedrijven worden actief betrokken als we de diverse activiteiten en maatregelen uit het programma concreet gaan uitvoeren.

1.5 Begrippenkader

Het vakgebied van de gemeentelijke watertaken kent een eigen begrippenkader. De belangrijkste begrippen zijn door de Stichting Rioned in algemene bewoordingen toegelicht en te vinden op: www.riool.info/home en www.rioolenraad.nl/. Meer verdieping is te vinden op: <https://www.riool.net/begrippen-en-definities>

1.6 Leeswijzer en status rapportage

Leeswijzer

Het Wrp is opgebouwd uit een tweetal delen:

- A. Een hoofddocument voor de verantwoordelijke bestuurders, politici en vaktechnisch personeel. Dit document bevat de hoofdlijnen en beschrijft onder andere de visie op de rioleringszorg, de beleidskeuzes in de vorm van ambities, sfeerbeelden en speerpunten, de benodigde middelen en de consequenties voor de riool- en waterzorgheffing en de voorziening.
- B. Een achtergrondendocument met aanvullende detailinformatie, waaronder een uitgebreide evaluatie van de afgelopen jaren, een uitgebreid overzicht van de vertaling van de beleidskeuzes naar specifiekere kwaliteitsbeschrijvingen en kwaliteitsnormen, een nulmeting, de uitvoeringsstrategie om binnen de planperiode te voldoen aan de gestelde beleidskeuzes en een uitgebreidere analyse van de benodigde middelen en ontwikkeling van de riool- en waterzorgheffing en de voorziening. Ook het achtergrondendocument neemt derhalve een belangrijke plaats in en is integraal onderdeel van het Wrp. Met name voor de kaderstelling en vaststelling van de (meer technische) kwaliteitsnormen.

Voorliggende rapportage betreft het hoofddocument. De indeling van de rapportage is als volgt:

- Hoofdstuk 2 gaat in op de prioriteiten en de te maken (beleids)keuzes: welke zijn dit en hoe wordt hiermee omgegaan? De speerpunten voor de komende planperiode zijn in dit hoofdstuk benoemd;
- Hoofdstuk 3 geeft een samenvatting van de programmering van de activiteiten en de vertaling hiervan naar de benodigde budgetten;
- Hoofdstuk 4 gaat in op de monitoring, zowel van processen als fysieke parameters.
- In hoofdstuk 5 zijn de consequenties bepaald voor de riool- en waterzorgheffing vanuit het kostendekkingsplan en is de personele organisatie beschouwd.
- Hoofdstuk 6 tot slot betreft het ambtelijk advies en een samenvatting van de bestuurlijke besluiten.

Status

Onderhavige versie, d.d. medio begin september 2023, dient voor afstemming met en besluitvorming door de gemeentelijke bestuurders.

2 Visie en ambitie

De gemeente Ouder-Amstel heeft haar visie nog niet vastgelegd in een Omgevingsvisie. Vanuit het College is een koers bepaald; de onderstaande citaten uit het Collegeprogramma 2022-2026 geven het kenmerkend weer:

De kern: een aantrekkelijk en vitaal landschap

“Een aantrekkelijk en vitaal landschap in de regio is waardevol voor de economie en de leefomgeving van de bewoners. Opgaven op het gebied van duurzame energie, woningbouw en klimaatbestendigheid stellen het landschap voor complexe uitdagingen en bieden ook kansen. Door samenwerking met andere overheden en maatschappelijke partners in de Metropoolregio Amsterdam kan het landschap beter worden ontwikkeld, beheerd en onderhouden”

“Wij hechten veel belang aan een schone en hele openbare ruimte”

“Afgelopen jaar is een klimaatadaptatieplan vastgesteld. Wij willen hier uitvoering aan geven en zorgen dat bij het opknappen van bestaande buurten of nieuwbouw er meer groen wordt gerealiseerd en minder verharding in de openbare ruimte en in de tuinen. Er zal worden gekeken naar de mogelijkheden om groene daken en groene tuinen te stimuleren door gebruik te maken van de regelingen die hiervoor zijn vanuit Rijk en provincie”

Voor het formuleren van de ambities voor het water- en rioleringsprogramma is aansluiting gezocht bij de thema's zoals geformuleerd in onze Omgevingsvisie (concept augustus 2023) en het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR). Tevens is aansluiting gezocht bij de visies en programmering van het waterschap (Waterbeheerprogramma 2022-2027) en de landelijke koers van het Rijk (Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA), het Nationaal Programma Landelijk Gebied, de kamerbrief 'Water en Bodem sturend' en de Kaderrichtlijn Water (KRW). In hoofdlijn onderkennen al deze visiedocumenten vier maatschappelijke thema's die de komende tijd centraal staan en bijdragen aan een waardevolle leefomgeving.

In dit Wrp geeft de gemeente concreet aan hoe de invulling van de gemeentelijk riool- en watertaken een bijdrage levert aan de diverse ambities en pijlers. Om inzichtelijk te maken waar de gemeentelijke watertaken en visie elkaar vinden, leggen wij dit verband in de komende paragrafen. Niet alle doelstellingen uit de strategische visie hebben direct verband; voor het Wrp hebben we aansluiting gezocht bij de volgende punten:

- **Goed leefklimaat:** Gebiedsgericht werken, een gezonde, schone en veilige woonwerk- en leefomgeving.
- **Kwalitatief goed openbaar gebied:** Een toegankelijk en aantrekkelijke omgeving; goed onderhouden riolen, wegen, voet- en fietspaden: veilig, waterrobuust en klimaatbestendig.
- **Duurzame ontwikkelingen:** Verduurzaming stimuleren vanuit brede invalshoek. De gemeente richt zich in het bijzonder op energietransitie en een circulaire economie. Initiatieven vanuit de samenleving verdienen ondersteuning.
- **Verbindende overheid:** Participeren van inwoners, ondernemers en organisaties. De samenleving wordt betrokken bij de beleidsontwikkeling en -uitvoering en de gemeente regisseert. De basis ligt in een actieve communicatie met samenleving

De volgende kaders geven de hoofdlijn van de gemeentelijke ambitie weer.

Onze inwoners en ondernemers kunnen ervan uitgaan dat de riool- en watertaken op een professionele en adequate manier door de gemeente worden ingevuld. Onze inwoners en ondernemer zijn sterk betrokken bij hun eigen leefomgeving en de inrichting van de openbare ruimte. We stimuleren en ondersteunen buurt- of inwonersinitiatieven die de leefbaarheid vergroten.

We willen groene en veilige wijken en hebben hierbij specifiek aandacht voor klimaatadaptatie en de gevolgen van hittestress, maar ook voor veiligheid en sociale aspecten. We zetten daarnaast actief in op het behoud, onderhoud en toevoegen van kwalitatief waardevol groen. De leefomgeving blijft minimaal op het huidige niveau, de beleving en aantrekkelijkheid wordt, waar mogelijk en doelmatig, verbeterd. We benutten hiervoor de natuurlijke momenten.

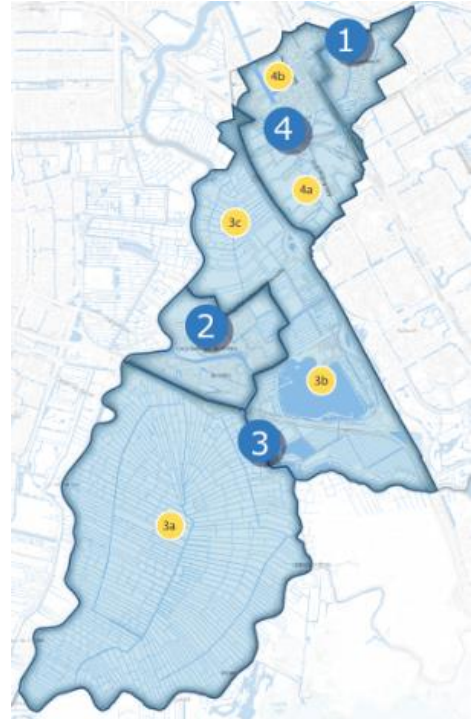
Niet alle doelstellingen uit de strategische visies hebben een direct verband. Voor het formuleren van de visie en ambities voor het water- en rioleringsprogramma hebben we de Omgevingsvisie en thema's uit het IBOR als volgt gekoppeld aan de vier pijlers voor het Wrp.

Pijlers Wrp	Thema's Omgevingsvisie*	Thema's IBOR
Goed leefklimaat	6.Verkeer en vervoer in Ouder-Amstel 7.Gezond en veilig Ouder-Amstel	Gezondheid Veiligheid Mobiliteit
Kwalitatief goed openbaar gebied	1. Ruimtelijk Ouder-Amstel 2. Natuurlijk Ouder-Amstel 3. Wonen in Ouder-Amstel	Klimaatadaptatie Biodiversiteit Verstedelijking
Duurzame ontwikkelingen	5. Duurzaam Ouder-Amstel 4. Bedrijvig en recreatief Ouder-Amstel	Energietransitie Circulaire economie
Verbindende overheid	Binnen alle thema's is het onze ambitie om de sociale en fysieke verbinding tussen inwoners, met gemeente en met het gemeentebestuur te stimuleren, de verbinding met de regio vast te houden en waar nodig te versterken.	Sociale cohesie

* dit zijn de thema's zoals genummerd en verwoord in de concept Omgevingsvisie 11 april 2023

In onze Omgevingsvisie werken wij met een gebiedsindeling (zie figuur 2.1) in de volgende duidelijk te onderscheiden gebieden:

1. Duivendrecht (bestaand woon-en werkgebied)
2. Ouderkerk aan de Amstel (bestaand woon-en werkgebied)
3. Amstelscheg (buitengebied)
4. Gebiedsontwikkelingen (De Nieuwe kern, Werkstad OverAmstel, Entrada).

Figuur 2-1; gebiedsindeling conform de Omgevingsvisie gemeente Ouder-Amstel

Met dit Wrp geven wij concreet aan hoe de invulling van de gemeentelijke riool- en wassertaken een bijdrage levert aan de diverse pijlers, invalshoeken en thema's. Om inzichtelijk te maken waar de wassertaken (zorgplichten) en visie elkaar vinden, komt dit verband in de komende paragrafen aan het licht. De paragrafen zijn voorzien van referentiebeelden voor de betreffende watertaak en dienen ter illustratie voor respectievelijk een sobere en een ambitieuze insteek. De omschrijvingen van de ambities zijn in dit hoofddocument kort en bondig; voor meer duiding wordt verwezen naar het achtergronddocument. Daarin is per aspect uitgebreid ingegaan op de kwaliteitsbeschrijvingen en getalmatige kwaliteitsnormen.

2.1 Gebiedsontwikkelingen

Afspraken riool- en waterzorgheffing

Zoals vermeld in de inleiding zullen de komende jaren enkele bijzondere nieuwe stadswijken in onze gemeente verrijzen. De kosten voor de nieuwe aanleg van riolering bij nieuwbouw of inbreidingslocaties wordt verhaald op de ontwikkeling zelf, conform de Wro (Wet Ruimtelijke Ordening, Grex-wet) en komen niet ten laste van de rioolheffing. Op termijn komen de beheerkosten voor deze uitbreidingen in beeld, terwijl de nieuwe bewoners al wel direct worden aangeslagen voor de rioolheffing. Hierover worden afspraken gemaakt met de gemeente Amsterdam en de projectontwikkelaars. Voor dit Wrp hebben wij de volgende uitgangpunten gehanteerd:

<p><u>Werkstad OverAmstel</u></p> 	<p>In het gebiedsdeel Werkstad OverAmstel (ABPZ/WSO) is het riool in eigendom van de gemeente Amsterdam/Waternet. Zij voeren momenteel het beheer en onderhoud volledig zelf uit. Voor deze gebiedsdelen innen wij de rioolheffing; na aftrek van de kosten voor de inning wordt het resterende bedrag overgemaakt naar de gemeente Amsterdam/Waternet (overeenkomst 6 maart 2018). Dit gebied pakt zodoende momenteel budgetneutraal uit voor de gemeente Ouder-Amstel. De insteek voor onderhavig Wrp is dat dit principe voor deze gebieden niet wijzigt door de voorgenomen ontwikkelingen.</p>
<p><u>De Nieuwe Kern</u></p> 	<p>DNK valt in het oorspronkelijke gebied van de voornoemde overeenkomst met de gemeente Amsterdam. Voor DNK wordt echter grootschalige nieuwe riolering aangelegd. Contractueel wordt geregeld dat Ouder-Amstel eigenaar wordt van de grond en de riolering en dus de rioolheffing kan innen én besteden.</p> <p>Wel blijft de hoofdinfrastructuur (Holterbergweg) die wijkoverstijgend is bij de gemeente Amsterdam, zowel boven als onder de grond.</p>
<p><u>Entrada</u></p> 	<p>Op dit moment is Entrada een kantoreengebied. De riolering op het terrein is eigendom van de verschillende grondeigenaren en wordt ook door deze eigenaren beheerd en onderhouden. Het ingezamelde afvalwater lost op een stelsel van gemeente Ouder-Amstel. Ook na de ontwikkelingen blijft dit mogelijk de situatie.</p>

Eisen bij nieuwe aanleg

Ook bij nieuwe aanleg van de openbare ruimte richten wij deze zodanig in dat bij extreme neerslag (eens per 100 jaar, in 2050) de gradatie 'ernstige hinder' niet wordt overschreden. Deze maatstaf geldt ook voor de particuliere terreinen en voor de in- of uitbreiding als geheel, waarbij aansluiting wordt gezocht bij de afspraken voor klimaatbestendige nieuwbouw vanuit de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en de landelijke richtlijnen van de Rijksoverheid (maart 2023). Uitgesproken is dat (her)ontwikkelingen in ieder geval niet leiden tot een verslechtering van de watersituatie.

In de omgang met regenwater hanteren wij de volgende volgorde, ook bij nieuwe aanleg:

1. Gebruik – de mogelijkheden en meerwaarde voor het opvangen en gebruiken van regenwater brengen wij onder de aandacht bij inwoners en bedrijven.
2. Vasthouden - water zoveel mogelijk verwerken en infiltreren in de bodem daar waar het valt; dit draagt bij aan de bestrijding van de droogte.
3. Bergen – (tijdelijk) opslaan in wadi's, retentievoorzieningen of oppervlaktewater.
4. Afvoeren - als laatste instrument is de afvoercapaciteit vanuit een gebied te vergroten.

Deze opgave en volgorde geldt ook als een ontwikkelaar de openbare ruimte voor ons aanlegt. Onze richtlijnen voor inrichting zijn helder een eenduidig voor iedereen. De getalsmatige invulling is verder uitgewerkt in de volgende paragrafen.

2.2 Overkoepelende ambities en beleid

Sommige ambities en beleidspunten werken door in alle zorgplichten. Of we nu kijken naar het afvalwater, oppervlaktewater, grondwater of hemelwater, het is van groot belang dat de bijbehorende voorzieningen werken (technische staat), dat het risico op storing bij gemalen laag is (bedrijfszekerheid gemalen) en dat er bij de aanleg van nieuwe stelsels en systemen (zoals wadi's en infiltratievoorzieningen) duidelijke kaders worden gesteld. Om herhaling te voorkomen zijn deze overkoepelende aspecten in deze paragraaf benoemd.

Aspect	Ambitie	Goed leefklimaat	Kwalitatief goed openbaar gebied	Duurzame ontwikkelingen	Verbindende overheid
Algehele technische staat (de conditie van de voorzieningen)	<ul style="list-style-type: none"> De voorzieningen voor inzameling en transport van stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater verkeren in een goede technische staat. 	Voorkomen van onnodige vervuiling en overlast voor de omgeving. Voorkomen van lekkend afvalwater naar de bodem.	Voorkomen van ongewenst water op straat en stankoverlast, om de omgeving aantrekkelijk te houden.	Beter onderhoud zorgt voor een langere levensduur van installaties en systemen. Het voorkomen van lekkages zorgt voor minder stroom- en waterverbruik.	Meldingen worden beantwoord met actuele data. Werk-met-werk-maken. Data brengt de natuurlijke momenten in beeld.
Bedrijfszekerheid gemalen	<ul style="list-style-type: none"> Gemalen vallen beperkt uit. De afvoercapaciteit van de gemalen is gewaarborgd. 	Voorkomen van onnodige vervuiling en overlast voor de omgeving.	Voorkomen van ongewenst water op straat en overstorten van (schoon) water.	Geen vervuiling van schoon regenwater als er lozingen plaatsvinden i.v.m. inactieve of onder presterende gemalen.	Meldingen worden beantwoord met actuele data. Data wordt geactualiseerd met meldingen.
Nieuwe aanleg en renovatie	<ul style="list-style-type: none"> De voorzieningen zijn in staat de hoeveelheid te verwerken. Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt overlast door afval-, hemel-, grond- en oppervlaktewater voorkomen. De Technische Richtlijnen en Verordeningen worden gevolgd. Er is aandacht voor de inbreng van inwoners 	Het gebruik van toekomstbestendige voorzieningen bij nieuwbouw en renovatie, om ook overlast in de toekomst te voorkomen.	Gebruik van toekomstbestendige en klimaatrobuuste voorzieningen bij nieuwbouw en renovatie.	Duurzame, natuurinclusieve en circulaire ontwerpen bij nieuwbouw en renovatie.	Inwoners worden bij relevante projecten betrokken.

Beheerdata actueel, compleet en valide

We hebben de technische staat van de leidingen en voorzieningen inzichtelijk; de inspectiegraad is de laatste jaren toegenomen. De beheerdata en beheerssoftware maken wij verder op orde. Hier is de laatste jaren al een grote slag in gemaakt (>90% op orde) voor wat betreft de geometrie van de riolen. De rioolinspecties zijn voor een groot deel (65%) uitgevoerd, maar deze informatie moeten we nog toevoegen aan het beheersysteem. Vanuit het dagelijks beheer is geborgd dat bij falen van bijvoorbeeld een gemaal of aansluitleiding snel kan worden gereageerd. Wij hebben het areaal nagenoeg volledig (riolering, drainage, oppervlaktewater) in het beheersysteem staan. Door deze beheerdata op orde te houden en te valideren, houden we inzicht in de omvang en de staat van het systeem, en daarmee de verwachte kosten voor het dagelijks beheer.

We zetten in op het verbeteren van de uitwisselbaarheid van data en informatie, via het Gegevenswoordenboek Stedelijk Water (GWSW) en diverse platforms.

Inzicht in functioneren op orde

Momenteel is er geen actueel Systemoverzicht Stedelijk Water (SSW). Wel is er een regionale klimaatstresstest uitgevoerd. Deze test laat voor enkele locaties binnen de gemeente de wateroverlast zien bij een T=100 neerslagintensiteit gedurende 1 uur. Wij kennen binnen ons grondgebied geen urgente probleemlocaties, qua wateroverlast. Vanuit de actuele en complete data willen wij actuele modelstudies opstellen om te kijken hoe ons systeem presteert. Hiermee weten we getalsmatig waar we staan, wat voor risico's we lopen en waar nog verbeteringen mogelijk zijn. Zodra we de eventuele zwakke punten van ons stelsel in kaart hebben en we weten welke maatregelen we kunnen treffen, verwerken we dit in de planning.

Betrouwbaar rioolstelsel en naar een waardegedreven beheer

Het stelsel moet betrouwbaar zijn, knelpunten worden aangepakt, waar het stelsel niet voldoet of verouderd is grijpen wij in. Hierbij wegen wij de mogelijke effecten en risico's en de beoogde kosten af, met als doel het maken van transparante en vastgelegde keuzes en het efficiënt inzetten van de beschikbare middelen.

De komende planperiode gaan wij aan de slag met onze visie op het 'beheer van de openbare ruimte'. De beheeropgaven en -processen houden wij tegen het gedachtegoed van de Omgevingsvisie aan. Bewoordingen bij dit gedachtegoed zijn:

- a. Leefomgeving centraal (effect/waardegestuurd, participatie, integraal scope en partners);
- b. Inzichtelijk en transparant (structuur in documenten, KPI's, monitoring);
- c. Ruimte voor maatwerk en afweging van kosten/baten/risico's;
- d. Cultuurverandering (werkprocessen, regie, rollen, korte en lange termijn).

Meekoppelkansen benutten

In projecten en op buurt/wijkniveau worden riool- en waterprojecten in samenhang met andere opgaven, zoals integrale vervanging andere assets, klimaatopgave of de opgave energietransitie, afgestemd en benut. Enerzijds om werk-met-werk te maken, anderzijds om regie te houden op de drukte in de ondergrond. Vanuit actuele data hebben wij de natuurlijke momenten voor integraal beheer openbare ruimte in beeld. In de uitwerking van onderhavig Water- en rioleringsprogramma stemmen wij structureel af met bijvoorbeeld het Groenbeheerplan, het Wegenbeheerplan en het nog op te stellen klimaatadaptatieprogramma.

Controleren van nieuw, vervangen of gerepareerd werk

We blijven actief controleren op wat nieuw wordt aangelegd of gerepareerd en verlenen pas goedkeuring bij een correcte aansluiting én de bijbehorende dataverstrekking (revisietekeningen).

Dataveiligheid

De komende jaren zal dataveiligheid en cybersecurity belangrijker worden. Denk bijvoorbeeld aan het voorkomen van het hacken van de aansturing van de rioolgemalen. Om de bedrijfszekerheid van de besturing en bediening van deze essentiële onderdelen van de waterketen te borgen, zetten wij de komende periode in op de Cybersecurity Implementatierichtlijn Objecten – CSIR¹.

Communicatie met inwoners en ondernemers

Voor het inzetten van burgerparticipatie heeft de gemeente een protocol en zijn er procesafspraken. Op projectniveau komt dit uitvoerig tot uiting, voor het opstellen van beleid en invullen van bewonersinitiatieven is dit minder vanzelfsprekend. Hiervoor is een proces voorhanden, maar is verbetering mogelijk in de daadwerkelijke uitvoering van de communicatie richting onze inwoners en ondernemers.

2.3 Ambitie en beleid voor zorgplicht afvalwater

De gemeente heeft de plicht te zorgen voor de inzameling en het transport van het stedelijk afvalwater. Deze zorgplicht komt voort uit de wettelijke zorgplicht zoals opgenomen in artikel 2.16 lid 1a in de Omgevingswet (Artikel 10.33 Wet milieubeheer). In de volgende tabel is voor onze invulling van deze zorgplicht toegelicht hoe deze bijdragen aan onze overkoepelende thema's.

De aspecten 'inzameling' en 'transport' hebben betrekking op de wettelijke verplichting om huishoudelijk afvalwater in te zamelen en te transporteren om te voorkomen dat dit in het leefmilieu terecht komt, om zodoende een bijdrage te leveren aan een betere kwaliteit van het oppervlaktewater, grondwater en de bodem. Daarnaast wordt bij dit item aandacht besteed aan (foutieve) aansluitingen die de inzameling (en zuivering) van afvalwater belemmeren. Om het afvalwater te kunnen inzamelen en transporteren moeten de buizen, putten, gemalen etc. voldoende capaciteit hebben, (onder vrijverval) binnen gestelde tijd afstromen en bedrijfszeker, dus in goede staat zijn.

Aspect	Ambitie	Goed leefklimaat	Kwalitatief goed openbaar gebied	Duurzame ontwikkelingen	Verbindende overheid
Aansluiting en inzameling	<ul style="list-style-type: none">Al het afvalwater wordt ingezameld en getransporteerd en komt tijdens droog weer niet ongezuiverd in sloten of bodem. Er zijn geen stankklachten en/of verontreinigingen van sloten en bodem door het riool.Op de voorzieningen zitten geen (foutieve) aansluitingen die de inzameling en transport (en zuivering) van afvalwater belemmeren.	Voorkomen dat afvalwater in het leefmilieu (op maaiveld of in het oppervlaktewater) terecht komt.	Geen stankklachten of verstoppingen bij de inwoners.	Openstaan voor (grijs water) alternatieven 'anders omgaan met afvalwater'.	Communicatie tussen gemeente en inwoners voor aansluitplicht en voorkomen van nieuwe foutaansluitingen.

¹ [Cybersecurity Implementatierichtlijn Objecten – CSIR, beveiliging van Proces Automatisering van gemeenten - Informatiebeveiligingsdienst](#)

Aspect	Ambitie	Goed leefklimaat	Kwalitatief goed openbaar gebied	Duurzame ontwikkelingen	Verbindende overheid
Transport naar de rioolwaterzuivering	<ul style="list-style-type: none"> • Stedelijk afvalwater stroomt ongehinderd en binnen voldoende tijd af, aantasting van afvalwater wordt hiermee voorkomen. Aantasting van het riool is beperkt en er zijn geen risico's door beschadigde riolen. • Bij hoosbuien wordt het rioolwater zoveel mogelijk opgevangen in de riolen en bergingsvoorzieningen. De vuiluitworp via de overstorten naar waterpartijen is beperkt. Slechts af en toe is er sprake van stank en vervuiling. De vuiluitworp leidt niet tot risico's voor mens en omgeving. 	Voorkomen dat ongewenste lozingen de kwaliteitseisen voor bodem en oppervlaktewater overschrijden.	Beperkte stankoverlast en vuiluitworp in het openbaar gebied.	Voorkomen dat afvalwater onnodig wordt verpompt.	Initiatieven om volume van vuilwater verminderen.

Stedelijk afvalwater – ter illustratie

<p>Vuiluitworp via overstorten komt voor, maar geeft geen stank of vervuiling.</p>	<p>Slechte riolen worden op het juiste moment vervangen.</p>	<p>Riolen verkeren in een goede technische staat, goed inzicht in rioelstelsel.</p>
<p>Verhoogd risico op overstorten.</p>	<p>Verhoogd risico op slecht functioneren riolering.</p>	<p>Verhoogd risico op verstopte riolen.</p>

Inzameling van afvalwater

Wij streven naar het aansluiten op de riolering van alle percelen waar afvalwater wordt geproduceerd binnen ons grondgebied. Indien innovatieve systemen, in plaats van inzameling met pompen en leidingen, bijdragen aan een duurzame inzet van middelen en

(toekomstige) kostenbesparingen worden deze verkend en waar mogelijk toegepast. Hierbij zoeken wij de samenwerking met bedrijven, marktpartijen en Waternet. Dit omvat ook de bebouwing op de tuinparken in met name De Nieuwe Kern, waar het waterschap waterkwaliteitsbeheerder is en de gemeente Amsterdam de grondeigenaar.

Assetmanagement

Het inzicht in de technische staat van de vrijverval riolering is goed. Van een groot deel van de riolen (65%) is de kwaliteit in beeld. Aandachtspunten die vanuit de inspecties naar voren komen worden veelal direct verholpen. In het overgrote deel van de geïnspeteerde riolen is geen tot weinig schade geconstateerd en in vergelijking met het globale schadebeeld is een relatieve verbetering te zien. De aangetroffen schades worden beoordeeld en indien nodig op de planning gezet. In ons assetmanagement houden wij rekening met de risico's en effecten op de leefomgeving. Het falen van een riool in een achterpad heeft bijvoorbeeld een andere impact dan een riool in een hoofdstraat. Hierbij hoort dan een andere beheerstrategie; wij geven elk probleem de aandacht die het verdient. Deze koers zetten wij door.

Bewustzijn creëren voor het 'anders omgaan met drinkwater en afvalwater'

We willen onze inwoners en ondernemers bewuster maken van de waarde van water. Dit willen we doen door de inwoners op de hoogte te houden van de jaarlijkse afvalwaterproductie (bijvoorbeeld in perspectief tot vergelijkbare woningen, buurten of omliggende dorpen) en mogelijkheden om dit terug te dringen te promoten (bijvoorbeeld door gebruik van regenwater voor toiletspoeling en de was, het hergebruik van 'grijs' water). Dit doen wij nadrukkelijk in samenwerking met drinkwaterbedrijf Waternet en in samenhang met de bewustwording voor het veranderende klimaat en de kansen voor particuliere bijdrage aan klimaatadaptatie.

Kaderrichtlijn Water

Door de realisatie van bergbezinkvoorzieningen en het afkoppelen van verhard oppervlak hebben wij ongewenste lozing van rioolwater naar het oppervlaktewater het afgelopen decennium reeds gereduceerd. De impact van de resterende vuilemissie uit de riolen (als overloop bij heftige buien) op de doelstellingen voor de watergangen vanuit de Kaderrichtlijn Water (KRW) is nog niet in beeld.

Wij maken samen met het waterschap de impact van de restlozingen uit de riolen op de waterkwaliteit van de watergangen inzichtelijk en onderzoeken gezamenlijk de mogelijkheden voor optimalisatie van de afvalwaterketen, ter invulling van het 'Zero Pollution Plan' vanuit de Europese Commissie². Hierbij beschouwen wij de doelstellingen opgaven voor riolering, oppervlaktewater en rioolwaterzuivering als één integrale opgave. Belangrijk is, in samenspraak met het waterschap, aansluiting te zoeken bij de actualisatie van de Kaderrichtlijn Water, die de komende jaren wordt verwacht.

2.4 Ambitie en beleid voor zorgplicht hemelwater

De gemeente heeft de plicht te zorgen voor de inzameling van het hemelwater (regenwater). De zorgplicht voor de inzameling en verwerking van overtollig afvloeiend hemelwater sluit aan bij artikel 2.16 lid 1a in de Omgevingswet (artikel 3.5 van de Waterwet). In onderstaande tabel is toegelicht hoe de omgang met afvloeiend hemelwater bijdraagt aan de overkoepelende thema's voor de gemeente Ouder-Amstel.

Bewuste, doelmatige keuzes over de omgang met hemelwater zijn noodzakelijk. Indien hemelwater niet lokaal in de bodem of op een oppervlaktewaterlichaam te brengen is, is transport en verwerking mogelijk. Bij gemengde rioolstelsels wordt het op daken en wegen vallend hemelwater vermengd met afvalwater van huishoudens en bedrijven en ge-

² [Link - Nieuwe wetgeving voor Zero Pollution actieplan | VNG](#)

transporteerd naar de RWZI's. Het transporteren en zuiveren van relatief 'schoon' hemelwater is voor de gemeente geen duurzame oplossing. De afvalwaterketen wordt onnodig belast en er wordt onnodig energie verbruikt.

Aspect	Ambitie	Goed leefklimaat	Kwalitatief goed openbaar gebied	Duurzame ontwikkelingen	Verbindende overheid
Aansluitingen en inzameling	<ul style="list-style-type: none"> • Overtollig hemelwater dat de particulier redelijkerwijs niet op eigen terrein kan verwerken wordt ingezameld. • Op de voorzieningen zitten geen (foutieve) aansluitingen die de inzameling (en verwerking) van overtollig hemelwater belemmeren. • Voor zover doelmatig wordt geprobeerd zoveel mogelijk schoon hemelwater te scheiden van het stedelijk afvalwater. • Hemelwater wordt waar mogelijk bovengronds en zichtbaar verwerkt. 	De openbare ruimte wordt onderdeel van de verwerking én beleving van hemelwater.	Water op straat is onvermijdelijk in de toekomst. Bepaalde gebieden worden hier juist op ingericht, om wateroverlast te voorkomen.	Tegengaan van onnodige inzameling en transport van schoon regenwater vermindert het energie- en waterverbruik in de gehele keten.	Communicatie tussen gemeente en inwoners voor stimulering, bewustwording en rolverdeling in de omgang met hemelwater en klimaatadaptatie.
Verwerking en afvoercapaciteit	<ul style="list-style-type: none"> • De bebouwing, wegen en openbare ruimte zijn zo ingericht dat het water bij regen goed kan afvoeren naar de straatkolken en/of riolering. Hinderlijke plassen op straat komen beperkt voor. De afstroming dient gewaarborgd te zijn. • Bij normale regenval wordt het rioolwater afdoende opgevangen in de riolen (en eventuele bergingsvoorzieningen), zonder dat dit leidt tot hinderlijke water-opstraat. • Bij extreme situatie (vanaf een bui die eens in 2 jaar optreedt) mag tijdelijk enige hinder door 'water op straat' situaties ontstaan. 	In 2050 is de verwerkingscapaciteit van de ondergrond én de openbare ruimte ingericht om de korte heftige bui die eens per 100 jaar valt te verwerken, zonder dat er wateroverlast optreedt.	Water op straat is onvermijdelijk in de toekomst. Bepaalde gebieden worden hier juist op ingericht, om wateroverlast te voorkomen	Het tempo van maatregelen tegen wateroverlast volgt in de basis de vervangingsopgave van riolering en wegen.	Afstemming tussen gemeente, waterschap en inwoners omtrent de acceptatie van water-opstraatsituaties.
Bewustwording	<ul style="list-style-type: none"> • Inwoners zijn op de hoogte van het veranderende klimaat en hoe dit zich vertaalt in uitdagingen in de gemeente. 	Inwoners worden betrokken zodat ze een actieve bijdrage kunnen leveren aan een klimaat neutrale straat.	-	-	Inwoners worden geïnformeerd over de situatie, en gestimuleerd en uitgedaagd om mee te denken aan oplossingen.

Stedelijk hemelwater – ter illustratie			
ambitieus ↑ adequaat ↓ Sober	 <p>Voor hemelwater geldt de trits vasthouden - bergen - afvoeren voor zover doelmatig en efficiënt afgekoppeld ('nee, tenzij...').</p>	 <p>Bij piekbuien wordt hemelwater geborgen in de openbare ruimte (grijs en groen); de gemeente geeft het goede voorbeeld</p>	 <p>Bij water op straat situaties is geen sprake van overlast.</p>
	 <p>Bij rioolvervanging wordt het scheiden van schoon hemelwater niet afgewogen.</p>	 <p>Particuliere tuinen blijven verhard.</p>	 <p>Wegen zijn tijdelijk niet toegankelijk.</p>

Omgaan met hemelwater - bewustwording bij particulieren

Wij willen bij onze inwoners en ondernemers bewustzijn creëren voor de effecten van het veranderende klimaat en de toename van neerslag. Wij denken aan publieksacties om inwoners bewust te laten worden van de effecten van een veranderend klimaat en hun rol daarin. Bijvoorbeeld een 'actie regenton' of het stimuleren van onttregelen van tuinen (NK-Tegelwippen), of door aan te sluiten bij initiatieven als operatie Steenbreek of Rainproof. Kaders, taken en verantwoordelijkheden van particulieren, ontwikkelaars en gemeente gaan wij de komende periode eenduidig vastleggen en communiceren. Met een veranderend klimaat en toenemende neerslag is dit een manier om ook in de toekomst veiligheid en een goede leefomgeving te garanderen voor de inwoners. In 2050 is onze gemeente klimaatbestendig en waterrobuust. Wij dragen deze boodschap en visie uit naar onze inwoners en bedrijven.

Wateroverlast bij extreme neerslag – klimaatbestendig en water robuuste maatregelen in bestaand gebied

Om overlast tijdens heftige regen te voorkomen, moet de riolering voldoende afvoercapaciteit hebben. Hiervoor dienen de buizen, putten, etc. in goede staat te zijn. Regulier onderhoud en tijdige vervanging is daarbij noodzaak. Bij extreme buien heeft de gehele buitenruimte een rol in de opvang, afvoer en verwerking van het hemelwater. Ook het oppervlaktewater speelt hierin een belangrijke rol. Via deze voorzieningen wordt het hemelwater dat op stoepen, daken, wegen, parkeerplaatsen, pleinen, enz. valt (met uitzondering van de gemengde stelsels) verzameld en lokaal toegevoegd aan het grondwater of afgevoerd naar het oppervlaktewater.

Ouder-Amstel kent anno 2023 niet veel probleemlocaties, qua wateroverlast. Wij kijken wel met een blik gericht op de toekomst. Wij kunnen straks de 'klimatbuien' verwerken die eens per 100 jaar optreden en wij verkoelen de kernen en wijken door het versterken van de groene leefomgeving. Zo zorgen wij ervoor dat in 2050 de waterveiligheid op orde is met een robuuste vitale infrastructuur en dat de leefbaarheid voor onze inwoners en

ondernemers in stand blijft. Bij de herinrichting van de openbare ruimte wordt ontworpen op een klimaatbui van 70 mm in één uur, in aansluiting op de landelijke maatlat (maart 2023) en het PvE Duurzaamheid (versie 2022). De definities voor '(regen)wateroverlast-locatie' wijzigen niet, wat inhoudt dat wij bij 'water op straat' onderscheid maken in drie verschillende gradaties:

- Hinder: kortdurend beperkte hoeveelheden 'water op straat', met een duur in de orde van 0-30 minuten;
- Ernstige hinder: forse hoeveelheden 'water op straat', ondergelopen tunnels, opdrijvende putdeksels, met een duur in de orde van 30-120 minuten;
- Overlast: langduriger en op grotere schaal 'water op straat', water in winkels en woningen (boven het vloerpeil van de begane grond) met materiele schade en mogelijk ook ernstige belemmering van en gevaar voor het (economische) verkeer.

De bovenstaande definiëring geldt niet voor gebieden die als calamiteitenberging aangewezen zijn.

Wateroverlast bij extreme neerslag – klimaatbestendig en waterrobuuste maatregelen in ontwikkelgebieden

Ook bij nieuwe aanleg van de openbare ruimte richten wij deze zodanig in dat bij extreme neerslag (eens per 100 jaar, in 2050) de gradatie 'ernstige hinder' niet wordt overschreden. Deze maatstaf geldt ook voor de particuliere terreinen en voor de in- of uitbreiding als geheel, waarbij aansluiting wordt gezocht bij de afspraken voor klimaatbestendige nieuwbouw vanuit de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en de landelijke maatlat (maart 2023). Uitgesproken is dat (her)ontwikkelingen niet zorgen voor een verslechtering van de watersituatie. Onderstaand kader geeft een overzicht.

1. Wateroverlast 	
Uitgangspunt	Basisveiligheidsniveau
<p>Hevige neerslag (1/100 jaar, 70 mm in een uur) zorgt niet voor schade in en aan gebouwen, infrastructuur en voorzieningen.</p> <p>Bij hevige neerslag (1/250 jaar, 90 mm in een uur) blijven vitale en kwetsbare infrastructuur en voorzieningen functioneren en bereikbaar.</p>	<p>→ Waterberging privaat terrein Een groot deel van de neerslag (range 40-70 mm) van een hevige bui op het bebouwd deel van privaat terrein wordt verwerkt (geïnfiltreerd, opgevangen en/of vertraagd afgevoerd) op het terrein zelf of in extra (water)voorzieningen in of toegerekend aan het plangebied. De voorzieningen voeren de eerste 24 uur vertraagd af (niet extra naar riolering of watersysteem) en zijn in maximaal 60 uur weer beschikbaar.</p>
	<p>→ Natuurlijke afwatering In het gebied is natuurlijke en oppervlakkige afwatering zoveel mogelijk aanwezig.</p>
	<p>→ Waterdiepte Bij een waterdiepte van 20 cm op rijbaan door extreme regen en/of overstromingen mag geen schade optreden aan gebouwen en elektrische installaties in de openbare ruimte en blijven hoofdwegen begaanbaar.</p>
	<p>→ Waterneutraal De ontwikkeling gebeurt waterneutraal en leidt niet tot extra aanvoer/afvoer van water. Hemelwater wordt zoveel mogelijk vastgehouden, in de bodem gebracht en hergebruikt in het plangebied.</p>

Figuur 2-2: Basisveiligheidsniveau-Klimaatbestendige-nieuwbouw v3.0 (juni 2021)

Deze opgave en de voorkeursvolgorde gebruik- vasthouden-bergen-afvoeren (zie §2.1) geldt ook als een ontwikkelaar de openbare ruimte voor ons aanlegt. Onze richtlijnen voor inrichting zijn helder en eenduidig voor iedereen. De getalsmatige invulling is uitgewerkt in figuur 2-2. De komende planperiode werken wij de technische details voor het 'klimaatadaptief inrichten' verder uit en implementeren dit in onze LIOR.

Regenwater is in principe schoon

Uitgangspunt is dat hemelwater in principe schoon genoeg is om direct op oppervlaktewater te lozen. De afgelopen decennia hebben wij een deel van onze gemengde stelsels omgebouwd naar een gescheiden stelsel. Dit heeft een positieve invloed op de waterkwaliteit en voorkomt het onnodige transporteren en zuiveren van hemelwater. Verdachte oppervlakken in de gemeente voeren af op een gemengd of verbeterd gescheiden stelsel. De ambitie om de afkoppelkansen te benutten (werk-met-werk maken) zetten wij door. Dit afkoppelen doen wij ter voorkoming van het onnodig transporten en zuiveren van schoon hemelwater, het voorkomen van wateroverlast en het beperken van droogte. Hierbij wordt het water waar mogelijk zoveel mogelijk bovengronds wordt afgevoerd.

Doelmatige maatregelen

Wij willen het hemel- en grondwater zo weinig mogelijk vermengen met afvalwater. De huidige praktijk van afkoppelen wordt doorgezet in de planperiode van het Wrp 2023-2027. Dit betekent dat per project de keuze voor wel of niet afkoppelen op doelmatigheid en kosteneffectiviteit wordt getoetst en verhard oppervlak bij een positief toetsresultaat wordt afgekoppeld. Het afkoppelen wordt gecombineerd met de vervanging van de vrijvervalriolering, de herinrichting van de openbare ruimte of werkzaamheden van derden. Voor het afkoppelen van verhard oppervlak van woningen wordt de samenwerking gezocht met grotere vastgoedeigenaren, zoals woningstichting Eigen Haard.

Wij nemen alleen maatregelen tegen regenwateroverlast en het scheiden van waterstromen (afkoppelen) indien dit voldoende doelmatig wordt geacht. De afwegingen en eventuele maatregelen zijn altijd locatieafhankelijk en maatwerk. Om de doelmatigheid van regenwatermaatregelen te beoordelen, stellen wij een advies op vanuit de volgende beleidsregels:

- a. Er is een probleem: op basis van een gemeentelijke analyse wordt verwacht dat er op één of meerdere locaties niet wordt voldaan aan voornoemde ambities met betrekking tot 'geen hinder', 'hinder', 'ernstige hinder' en/of 'overlast'.
- b. De maatregel heeft nut: de maatregel heeft naar verwachting een gunstig effect op het behalen van bovenstaande ambities zonder nieuwe hinder of overlast te veroorzaken op andere locaties en zonder de kwetsbaarheid van het watersysteem te vergroten.
- c. De maatregel is kosteneffectief: de investerings- en exploitatiekosten van maatregelen door de gemeente staan in verhouding met (eventueel toekomstige) kosten van maatregelen door perceeleigenaren of eventueel te verwachten (individuele) kosten voor schades.
- d. De maatregel is inpasbaar: de maatregel leidt niet tot onevenredig grote belemmeringen voor het behalen van andere gemeentelijke ambities, waaronder de (voor het gebied of locatie) gewenste uitstraling, verkeersveiligheid of energieverbruik.

Vanwege de specifieke (geo)hydrologische situatie is er op voorhand geen getalsmatige invulling aan bovenstaande beleidsregels te geven.

2.5 Ambitie en beleid voor zorgplicht grondwater

De zorgplicht voor de structurele nadelige gevolgen van grondwaterstanden is opgenomen in artikel 2.16 lid1a in de Omgevingswet (artikel 3.6 van de Waterwet). Waar mogelijk zetten wij in op een positieve bijdrage aan het droogteprobleem.

Grondwater is een natuurlijk verschijnsel. In het stedelijk gebied komen situaties voor waarbij de aan de grond gegeven bestemming en de aanwezigheid van grondwater elkaar hinderen. Door de ligging in een polder en de bodemdaling is het in de gemeente Ouder-Amstel niet ongebruikelijk dat er zich in een kruipruimte grondwater bevindt. Water in de kruipruimte is niet per definitie overlast. Water mag aanwezig zijn als dit geen gevolgen heeft voor het woongenot of de bouwtechnische staat.

Naast hoge grondwaterstanden kunnen ook lage grondwaterstanden leiden tot overlast. Lage grondwaterstanden kunnen bijvoorbeeld leiden tot paalrot van houten paalfunderingen (met name bij oudere woningen), extra (ongelijke) zetting van veen- en kleibodems en verdorring van vegetatie in openbaar of particulier groen. Passende maatregelen komen veelal overeen met de voorkeursstrategie uit het omgaan met neerslagafvoer: vasthouden, bergen en pas als het niet anders kan afvoeren. Voorbeelden van maatregelen die hieraan bijdragen zijn: verminderen van gesloten verhard oppervlak, gebruik van infiltratievoorzieningen en vasthouden van extra grondwater door beperken van drainage.

Aspect	Ambitie	Goed leefklimaat	Kwalitatief goed openbaar gebied	Duurzame ontwikkelingen	Verbindende overheid
Aansluiting en wijze van inzameling en opvang	De gemeente wil een duidelijk aanspreekpunt zijn voor burgers en bedrijven betreffende grondwaterproblematiek en vragen over het grondwater.	Grondwater geeft geen problemen voor de aan de grond gegeven bestemming.	-	-	Communicatie tussen gemeente en inwoners over de rolverdeling en bewustwording voor (structurele) grondwateroverlast.
Aanpak structurele overlast	De gemeente treft, mits doelmatig, maatregelen op openbaar terrein ter beperking van structurele grondwateroverlast.	Grondwater geeft geen problemen voor de aan de grond gegeven bestemming.	-	Het tempo van maatregelen tegen structurele grondwateroverlast volgt de natuurlijke vervangingsmomenten van riolering en wegen.	Communicatie tussen gemeente en inwoners over de rolverdeling en bewustwording voor (structurele) grondwateroverlast.
Instandhouding grondwaterbalans	De gemeente draagt bij aan een duurzame omgang met water door waar mogelijk infiltratie van hemelwater te stimuleren.	-	Een groene, levendige omgeving. Waar droogte en hitte onder controle zijn.	Door hemelwater zo veel mogelijk lokaal te verwerken en/of te infiltreren, voorkomt dit onnodige voorzieningen en energieverbruik.	Communicatie tussen gemeente en bewoners over de bewustwording voor het anders omgaan met water.

Grondwater – ter illustratie

ambitieuw ↑

Ontwatering in openbaar gebied wordt verbeterd als dit doelmatig is.

Inwoners worden goed voorgelicht en kennen hun eigen rol.

De gemeente registreert.

adequaat

Natte plantsoenen, gedurende langdurige periode.

Kruipruimte staat soms vol water. (sec onderzoeksinspanning gemeente bij structureel optreden).

Beschimmelde muren in de woning. (sec onderzoeksinspanning gemeente bij structureel optreden).

Sober ↓

Voortzetten huidige koers

In grote lijnen volgen wij de koers van de afgelopen jaren voor de invulling van onze gemeentelijke watertaken. Onze insteek is onveranderd: de gemeentelijke grondwaterzorgplicht wordt sober en doelmatig ingevuld. Het is erop gericht om op doelmatige wijze bestaande hinder weg te nemen en bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen nieuwe hinder te voorkomen met als resultaat een duurzaam functionerend grondwatersysteem én een duurzaam gebruik.

De financiering van aanpak van droogtestress is niet volledig onder de zorgplicht grondwater te borgen, tenzij het 'structurele nadelige gevolgen' betreft. Dit maakt het niet mogelijk de hierbij bijhorende activiteiten te financieren vanuit de riool- en waterzorgheffing.

Doelmatige maatregelen

Wij nemen alleen zelf maatregelen tegen grondwateroverlast of -onderlast als dit doelmatig wordt geacht, en alleen in de openbare ruimte. De afwegingen en eventuele maatregelen zijn altijd locatieafhankelijk en maatwerk. Om de doelmatigheid van grondwatermaatregelen te beoordelen, stellen wij een advies op vanuit de volgende beleidsregels:

- Er is een probleem: structureel nadelige gevolgen door een te hoge of te lage grondwaterstand (nadelige gevolgen zijn afhankelijk van de bouwwijze van de woning én ter beoordeling van de gemeente. Optrekkend vocht in muren hoeft bouwtechnisch geen probleem te zijn, maar kan wel tot een afname van het woongenot leiden als gevolg van vochtig binnenklimaat).
- De maatregel heeft nut: vanuit de openbare ruimte wordt een gunstig effect voor de (particuliere) percelen met overlast bereikt zonder nieuwe structurele schade of overlast te veroorzaken.

- c. De maatregel is kosteneffectief: de investerings- en exploitatiekosten van maatregelen door de gemeente staan in verhouding met (eventueel toekomstige) kosten van maatregelen door perceelegebieden of eventueel te verwachten kosten voor schades.
- d. De maatregel is inpasbaar: de maatregel leidt niet tot onevenredig grote belemmeringen voor het behalen van andere gemeentelijke ambities, waaronder de (voor het gebied of locatie) gewenste uitstraling, verkeersveiligheid of energieverbruik. Vanwege de specifieke geohydrologische situatie is er op voorhand geen getalsmatige invulling aan bovenstaande beleidsregels te geven.

Maatregelen zijn altijd locatie specifiek. Per vervangings- of onderhoudsproject in de openbare ruimte onderzoeken wij de mogelijke effecten op de grondwaterstand (zoals bijvoorbeeld de stijging als gevolg van het vervangen van oude, lekke riolen). Ervaringen en adviezen vanuit lopende projecten nemen wij mee in de afweging bij nieuwe projecten. Passende en doelmatige maatregelen in de openbare ruimte worden door ons verkend en uitgevoerd.

Invullen regierol – onderzoeken effecten grondwaterstand bij projecten

In grote lijnen volgen wij de koers van de afgelopen jaren voor de invulling van haar gemeentelijke watertaken. De insteek is onveranderd; in situaties waar grondwaterlast wordt gemeld, treden wij op als regisseur bij het zoeken naar oplossingen.

De gevolgen van overtollig grondwater of een lage grondwaterstand vallen onder de verantwoordelijkheid van de grondeigenaar. Wij werken, waar mogelijk, mee aan oplossingen (onderzoekend en regisserend) en willen daartoe een duidelijk aanspreekpunt zijn voor burgers en bedrijven betreffende grondwaterproblematiek en vragen over grondwater. In situaties waar grondwateroverlast wordt gemeld, treden wij op als regisseur bij het zoeken naar oplossingen. In de praktijk is deze rol niet geheel eenduidig; de komende jaren zetten wij in op een communicatieslag.

Verkrijgen van inzicht – voortzetten monitoring grondwaterstanden

Wij hebben de grondwatersituatie goed in beeld met een operationeel netwerk van peilbuizen. In 2020 is deze monitoringsopzet nog goed doorgelicht. Het continue monitoren zorgt voor inzicht in de langjarige ontwikkeling van het grondwater in onze gemeente. Zo grijpen wij tijdig in als de grondwaterstand wijzigt. De grondwatermonitoring zetten wij voort.

Verkrijgen van inzicht – inventariseren en inspecteren

De voorzieningen die een bijdrage leveren aan de beheersing van het grondwater (met name drainagesystemen) leggen wij vast in het beheersysteem. Deze gegevens zijn voldoende op orde en dienen dit te blijven. Wij zetten een structureel inspectie- en reinigingsprogramma op, ook voor deze voorzieningen.

2.6 Ambitie en beleid voor zorgplicht oppervlaktewater

De gemeentelijke taken omtrent oppervlaktewater vallen buiten de wettelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Oppervlaktewater hebben wij wel als onderdeel van dit Wrp opgenomen, aangezien het een belangrijke bijdrage levert aan de hoofddoelen vanuit de inleiding (H1). De gemeente heeft wel een verplichting voor het nastreven van een gewenste waterkwaliteit (afspraken KaderRichtlijn Water, zie par. 2.2 afvalwater, en naar verwachting (conceptstatus) tevens vanuit de Europese richtlijn Stedelijk Water) en verplichtingen die volgen vanuit de Keur van het waterschap. Onderhavig document richt zich op het oppervlaktewater in stedelijk gebied, gezien de samenhang en wisselwerking met de riolering.

Wij hebben als gemeente relatief weinig oppervlaktewater in beheer en onderhoud. Een merendeel van het areaal (circa 90%) is in beheer en onderhoud bij het waterschap. Het beheer van de Amstel ligt bij de Provincie. Voor het stedelijk oppervlaktewater is het onze ambitie om, samen met het waterschap, de aankomende planperiode de aspecten verder vorm te geven. Niet alleen de gezamenlijke kaders voor de technische staat en de beheer- en onderhoudsregimes, maar ook investeringen vanuit bijvoorbeeld de regionale Klimaatadaptatiestrategie vallen hieronder. Immers, in de kernen draagt een goed functionerend en onderhouden watersysteem, plus het omliggende groen, bij aan de klimaatopgaven voor het verminderen van wateroverlast, hittestress en droogtestress.

De ambities en het beleid op het gebied van oppervlaktewater zijn niet eerder op deze wijze opgenomen. De insteek op het huidige beleid van de gemeente Ouder-Amstel en van het waterschap kan op een aantal vlakken licht verschillen (bijvoorbeeld over de plaatsing van bomen of het onderhoudsregime voor riet). Een verbeterde afstemming over de doelen en ambities van het waterschap, voor zowel het beheer en onderhoud als de inrichting van oppervlaktewater én oevers, is een belangrijk speerpunt voor de komende jaren. Evenzo geldt dit voor de ambities vanuit andere beleidsvelden. In onderhavig Wrp schetsen wij hiervoor de eerste contouren.

Aspect	Ambitie	Goed leefklimaat	Kwalitatief goed openbaar gebied	Duurzame ontwikkelingen	Verbindende overheid
Afvoercapaciteit	Bij extreme situatie mogen opstuwings tot op maaiveld en 'water-op-straat' situaties ontstaan. Dit mag niet leiden tot overlast/schade.	De afvoercapaciteit wordt gegarandeerd. Zodat overlast en onveilige situaties zoveel mogelijk worden voorkomen.	De bestaande en nieuwe watergangen leveren een bijdrage aan de leefbaarheid en de beleving van de openbare ruimte en de klimaatopgave.	-	Meldingen over hoogwater of overlast worden opgepakt.
Uitstraling	De gemeente en het waterschap zetten met regulier beheer in op de optimale uitstraling van de watergangen en vijvers.	-	De bestaande en nieuwe watergangen leveren een bijdrage aan de leefbaarheid en de beleving van de openbare ruimte en de klimaatopgave.	-	-
Beleving en zichtbaarheid	De gemeente en het waterschap zetten in op vergroten van de belevingswaarde en biodiversiteit van het oppervlaktewater.	-	-	-	-

Hiervoor zetten wij de komende planperiode in op het volgende:

Een andere inrichting van de buitenruimte

Andere keuzes in de inrichting van de openbare ruimte dragen bij aan de verwerking van het hemelwater, volgens de voorkeursvolgorde gebruik-vasthouden-bergen-afvoeren. Het water draagt positief bij aan het functioneren van het oppervlaktewater, qua aanvulling en doorspoeling. Van belang is dat zodra de openbare ruimte meerdere functies vervult (berging van water op straat, berging van water in groenvoorzieningen), dit duidelijk gecommuniceerd wordt naar de gebruikers hiervan.

Afstemming beheerstrategie (bijdragen aan beleving, zichtbaarheid en biodiversiteit)

Het oppervlaktewater levert een bijdrage aan de beleving en aantrekkelijkheid van onze gemeente en is belangrijk voor de biodiversiteit. Het beheer en onderhoud ligt bij verschillende assetmanagers; van belang is de integrale benadering (proces en werkplan) goed af te stemmen. Het oppervlaktewater levert immers een belangrijke bijdrage aan een goed leefklimaat en openbare ruimte.

Een groot deel van het water is in beheer en onderhoud bij het waterschap. Ook zij levert hieraan dus een belangrijke bijdrage. Wij willen dan ook de streefbeelden voor het oppervlaktewater actualiseren in samenspraak met het waterschap (gekoppeld aan ondermeer de Kaderrichtlijn Water) en de maatregel *Goede stedelijke waterbeheerpraktijk*, zoals Waternet die heeft gedefinieerd: "*onder een goede stedelijke beheerpraktijk wordt verstaan dat we de gemeenten vragen om bij de inrichting en het beheer van het rioolstelsel, het watersysteem en het omringend groen rekening te houden met de effecten daarvan op de ecologische waterkwaliteit*". Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de afstemming rondom de uitvoering van het maaiwerk, het op orde houden van het bodemprofiel en de eisen aan lozingspunten van hemelwater.

Afstemmen beleidsvelden en overige functies van het oppervlaktewater

Water is een belangrijke drager in de buitenruimte, zeker voor de gemeente Ouder-Amstel in het kenmerkende polderlandschap en waterrijke gebied. Water heeft meer functies dan alleen invulling van de gemeentelijke watertaken of de koppeling met belevingswaarde. In de vaststelling van de streefbeelden en het onderhoudsstramien nemen wij de thema's waterrecreatie, viswater en bluswater nadrukkelijk mee.

3. Programma

In het voorgaande hoofdstuk zijn de ambities, de actuele stand van zaken en bijbehorende speerpunten voor water en riolering beschreven, maar wat betekent dit nu? Welke acties en maatregelen neemt de gemeente de komende jaren om het beoogde kwaliteitsniveau te realiseren en te handhaven?

Een nulmeting is opgesteld van de kwaliteit en kwantiteit van ons areaal (peildatum 2023). In het programma hebben wij de ambities vertaald naar een strategie met onderzoeken, beheer- en onderhoudsactiviteiten en investeringen met bijbehorende budgetten. De details zijn te vinden in respectievelijk hoofdstuk 5 en 6 van het achtergronddocument.

3.1 De activiteiten in hoofdlijnen

Het dagelijks beheer en onderhoud van riool- en watervoorzieningen (inspecties, reiniging en kleine reparaties) zetten we op de huidige wijze voort. Hiervoor hebben we het gegevensbeheer op orde en hebben we zodoende voldoende inzicht in het functioneren en in de kwaliteitstoestand van de voorzieningen. Accenten brengen we aan vanuit de ambities uit het voorgaande hoofdstuk. De volgende tabel geeft een beknopt overzicht van de belangrijkste activiteiten en accenten voor de periode 2023-2027.

Activiteitenprogramma 2023-2027	
Onderzoek en beleidsopgaven	Implementeren beleidsregels en kaders in richtlijnen voor nieuwbouw.
	Stimuleren en faciliteren van acties voor inwoners en bedrijven gekoppeld aan de thema's duurzaamheid en klimaat.
	Onderzoeken en afstemmen beheer- en onderhoud stedelijk water met het waterschap.
Dagelijks beheer en onderhoud	Dagelijks beheer (reinen, inspecteren en repareren voorzieningen als riolen, gemalen, drainage, kolken, duikers en watergangen).
	Stap van assetbeheer naar waardegedreven beheer.
Investeringsen	Vervangen, rooveren en herstellen van riolen die kwalitatief in slechte staat zijn.
	Vervangen en herstellen gemalen en pompunits die kwalitatief in slechte staat zijn.
	Maatregelen ter verbetering van het functioneren van riolen, zoals het afkoppelen van verhard oppervlak en aanpassen van diameters.
	Maatregelen ter verbetering van het functioneren van de watersystemen, met name de verwerking van overtollig water.
	Klimaatbestendig en waterrobuuste meekoppelkansen; niet verstenen en verzamelen, maar vergroenen en verspreiden.
Participatie en bewustwording	Inzetten op stimuleren particulieren voor afkoppelen verhard oppervlak, aanleg groene daken en gebruik regenwater.
Personeel	Personele capaciteit, kwalitatief en kwantitatief. Structureel voor de adequate invulling van de water- en rioleringstaken en de klimaatopgaven.
	Personele capaciteit, kwalitatief en kwantitatief. Voor de invulling van de voorbereiding, advies en toezicht van de komende gebiedsontwikkelingen.

3.2 Totale lasten binnen de planperiode

Met het programma hebben wij de ambitie vertaald naar een strategie met onderzoeken, activiteiten en investeringen met bijbehorende budgetten. Medio 2023 zijn deze budgetten afgestemd met de begrotingen. De volgende tabellen geven een samenvatting per onderdeel, als jaarschijf voor de komende planperiode. De budgetten voor onderzoek en dagelijks beheer komen direct op de exploitatie. De investeringen worden over een lange termijn afgeschreven; deze afschrijvingen (en rente) worden als kapitaallasten verrekend.

Tabel 3-1: overzicht exploitatie

activiteit	type	2024	2025	2026	2027
onderzoek	exploitatie	€ 15.000	€ 55.000	€ 25.000	€ 65.000
Dagelijks beheer	exploitatie	€371.395	€371.395	€371.395	€371.395
personeel	exploitatie	€ 518.845	€ 518.845	€ 518.845	€ 518.845
	Totaal	€ 905.240	€ 945.240	€ 915.240	€ 955.240

Tabel 02: overzicht investeringen (naar financiële afschrijvingstermijn)

financiële afschrijvings-termijn	type	2024	2025	2026	2027
15 jaar	vervanging	-	-	-	-
20 jaar	vervanging	€ 115.000	€ 3.200.000	€ 1.750.000	€ 1.750.000
30 jaar	vervanging	€ 48.037	€ 48.037	-	-
40 jaar	vervanging	€ 441.309	€ 1.921.812	€ 1.423.830	€ 1.478.602
	Totaal	€ 604.346	€ 5.169.849	€ 3.173.830	€ 3.228.602

De budgetten zijn inclusief de benodigde personele inzet vanuit de gemeente, voor voorbereiding, advies, toezicht en participatie. Het vervangingsbudget loopt op van €1,6 mln. in 2023 naar €3,2 mln. in 2027. De daadwerkelijke planningen van de maatregelen (reparatie, relining of vervanging) worden op reguliere basis afgestemd met de disciplines wegen en groen, en kabels en leidingen in het MeerjarenInvesteringsprogramma.

4. Monitoring

Daar waar middelen worden ingezet om doelen te bereiken is het belangrijk om te monitoren of en in welke mate die doelen ook worden bereikt. Hierbij onderscheiden wij twee sporen.

4.1 Monitoring beleids- en procesmatig

De Omgevingswet verplicht gemeenten om het eigen beleid meetbaar te maken en effecten te monitoren. Dit kan door herhaaldelijk de effecten van genomen maatregelen te meten en de actuele situatie aan de hand van de kwaliteitskaders te beoordelen.

Daar waar een maatregel bedoeld is om bijvoorbeeld bewustwording te vergroten kan dit kwalitatief (interview) of kwantitatief (enquête, vragenlijst) gemeten worden. Daar waar een maatregel beoogt de vuilemissie te verminderen kan gemeten worden of het water op de betreffende plaatsen schoner is na het nemen van maatregelen. Het is aan de gemeenteraad van Ouder-Amstel om de uitvoering te blijven monitoren en te controleren of het college van burgemeester en wethouders het afgesproken beleid (via de ambtenaren) goed uitvoert. Welke (maatschappelijke) doelstellingen en indicatoren hier van belang zijn wordt besproken in de Omgevingsvisie.

Evaluatie van maatregelen is een belangrijk, maar vaak ondergeschoven, onderdeel van de beleidscyclus. Wij gaan de uitgevoerde acties, activiteiten en maatregelen evalueren. Aan het einde van de looptijd evalueren we dit programma op:

- Inhoud: in hoeverre zijn doelstellingen behaald?
- Proces: zijn de juiste stappen gezet op de juiste wijze?
- Relatie: kan de samenwerking met inwoners en bedrijven beter?

De evaluatie is de 'check' in de plan-do-check-act cyclus. De evaluatie wordt aansluitend vertaald in een geactualiseerde versie van de visie en programmering water en riolering.

4.2 Monitoring functioneel

Hiernaast meten wij concreet een aantal fysieke parameters, om inzicht te hebben in het dagelijks functioneren van onze riool- en watervoorzieningen. Bovendien gebruiken wij deze informatie in de beoordeling van calamiteiten, zoals bijvoorbeeld wateroverlast bij heftige buien.

Wij hebben en houden de volgende meetopstellingen operationeel:

- Het peilbuizennetwerk voor de monitoring van grondwaterstanden;
- Het meetnetwerk van waterstanden bij de overstorten in de riolering;
- Het meten van draaiuren en start en stops van onze rioolgemalen;
- Het meetgrid van de neerslaghoeveelheden.

Bij de beoordeling van specifieke situaties gebruiken wij tevens de meetinformatie van het waterschap, zoals waterstanden van het oppervlaktewater en metingen van de waterkwaliteit.

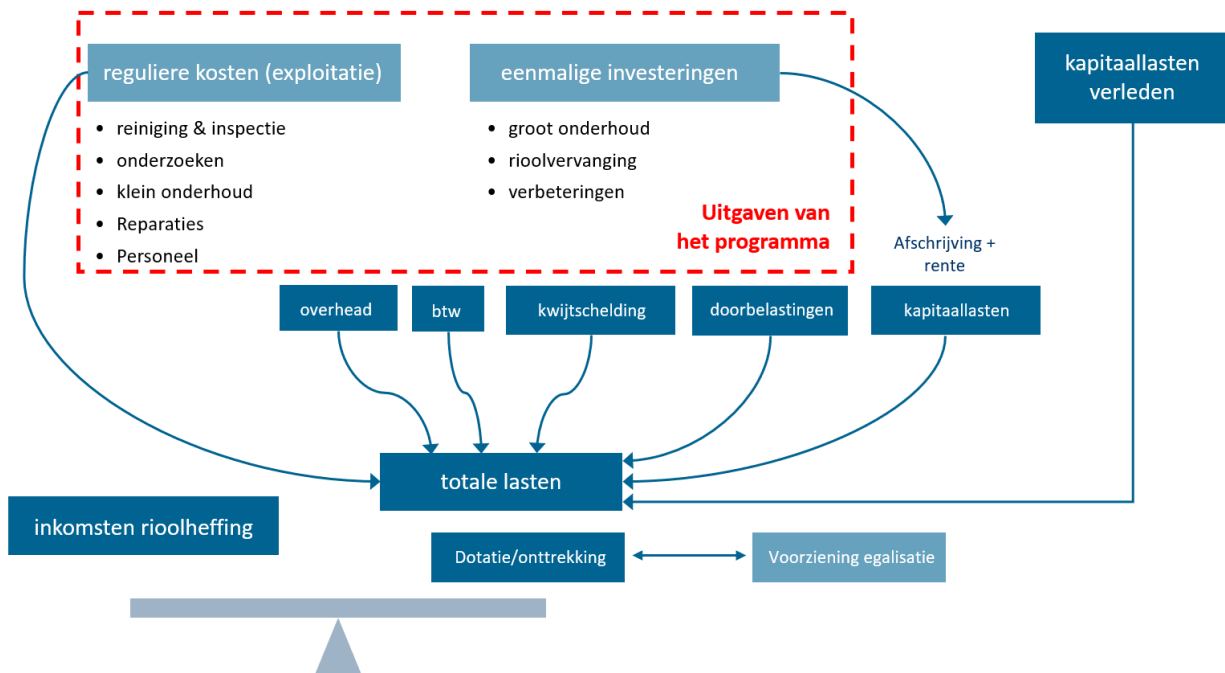
Onder deze noemer valt ook het bijhouden en registeren van meldingen en klachten.

5. Middelen

Jaarlijks geven wij circa € 1,5 miljoen uit aan de riolerings- en watertaken (begroting 2023). Dit bedrag wordt opgebracht door onze inwoners en ondernemers, via de riool- en waterzorgheffing. Deze wordt jaarlijks door de gemeenteraad vastgesteld met de 'Verordening Riool- en Waterzorgheffing'. Voor 2023 is de hoogte van de heffing reeds vastgesteld op € 153,28 voor een regulier huishouden.

Het volgende schema geeft op hoofdlijn de balans tussen de riool- en waterzorgheffing en de lasten weer. De lasten van de watertaken worden door meerdere componenten bepaald:

- De reguliere kosten voor het dagelijkse beheer en het op peil houden van het gewenste kwaliteitsniveau;
- De investeringen voor vervanging van oude voorzieningen en verbetering van het functioneren, zoals het klimaatadaptief inrichten;
- De financieringsstrategie; de huidige methodiek is gebaseerd op langjarig afschrijven van investeringen en de bijbehorende rentecomponent;
- De concernstrategie voor het doorberekenen van overhead en btw, doorbelastingen vanuit andere taakvelden en de omgang met kwijtscheldingen;
- Het inzetten van de voorziening egalisatie riolering.

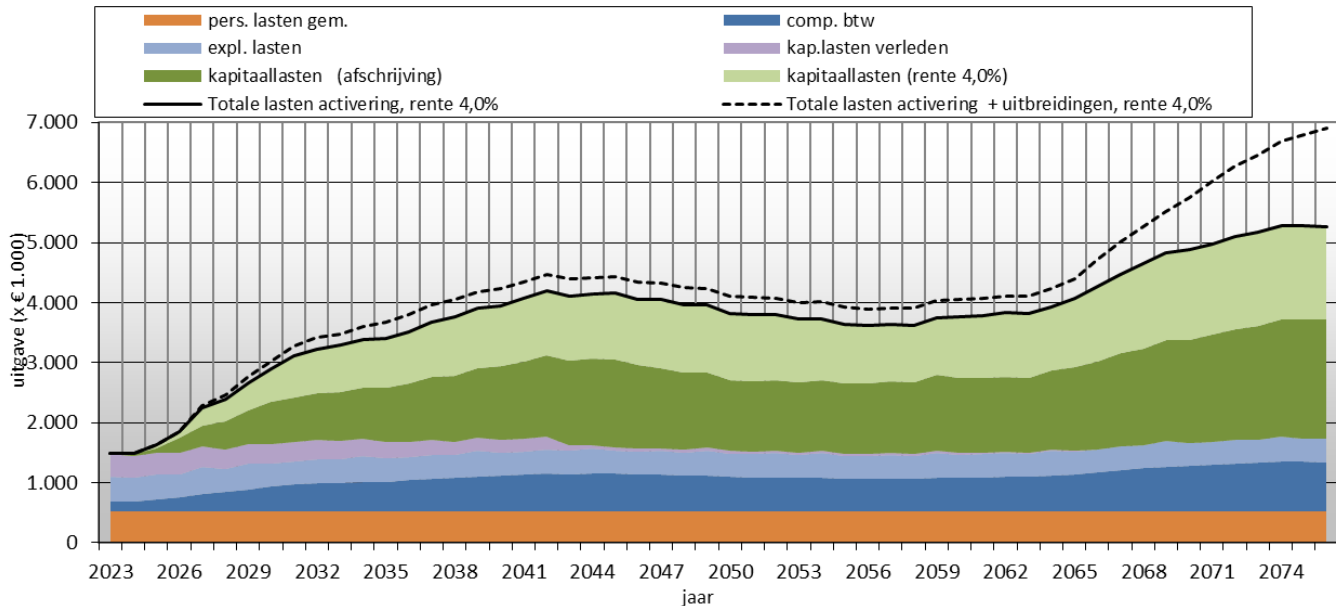

Wij hebben benoemd dat de ambities realistisch en haalbaar moeten zijn. Een van de belangrijkste voorwaarden hierbij is het hebben van voldoende financiële middelen en personele capaciteit om de totale gemeentelijke watertaak naar behoren te vervullen en de risico's te beperken. Vanuit het programma in hoofdstuk 3 is een doorkijk gemaakt voor de komende jaren. Belangrijk uitgangspunt is dat de reserve riolering wordt benut en dat de kosten voor de gemeentelijke watertaken voor 100% worden gedekt vanuit de riool- en waterzorgheffing.

5.1 Ontwikkeling lasten

In het achtergronddocument hebben wij de ambitie vertaald naar een strategie in detail, met onderzoeken, activiteiten en investeringen met bijbehorende budgetten. Met dat beeld en aannames voor areaaluitbreiding, inflatie, indexering en rentepercentages is een

doorkijk gemaakt voor de komende jaren. De gekleurde vlakken geven de lasten weer met de huidige methodiek van afschrijving, rente (4%), exclusief inflatie. De rente en afschrijvingscomponent zijn opgesplitst om te zien wat het effect van de rente op de lasten is. Door de afwisselende vervangingspieken nemen de lasten gestaag toe als gevolg van het stijgen van de kapitaallasten. Tevens is een lijn gepresenteerd waarbij de toename in lasten, als gevolg van de uitbreiding van het areaal met de ruimtelijke ontwikkelingen.

Figuur 4-1: lastenontwikkeling gemeentelijke watertaken lange termijn.

Waarom stijgen de lasten?

De eerste aanleg van riolen is, en wordt, bekostigd vanuit de grondexploitatie en komt daarmee niet ten laste van de exploitatiebegroting voor de rioleringszorg. Het vervangen van de riolering komt wel ten laste van de exploitatiebegroting voor de rioleringszorg. Rioleringszorg in Ouder-Amstel moet 20 tot 40 jaar na aanleg worden vervangen, afhankelijk van de zettingsgevoeligheid van het gebied. De kosten voor vervanging zijn relatief hoog. Dit betekent dat de lasten voor het rioolbeheer tot circa 40 jaar na aanleg nog toenemen. Vanuit de areaalgegevens en de aanlegjaren is te zien dat de oude gemengde riolen nu aan vervanging toe zijn.

Doordat de vervangingsinvesteringen geactiveerd worden komen alleen de kapitaallasten van de investeringen ten laste van de rioolbegroting. De kapitaallasten blijven jaarlijks toenemen als gevolg van nieuwe, geactiveerde investeringen. Voor onze gemeente is vermeldenswaardig dat we sinds 2023 voor de investeringen leningen moeten afsluiten. Financiering via eigen middelen is niet meer mogelijk. Dit betekent dat ook wij te maken krijgen met een rentecomponent over onze investeringen (het lichtgroene vlak in de grafiek). Te zien is dat de totale jaarlijkse lasten stijgen tot circa € 4,1 miljoen over 20 jaar in 2043, bij een rentepercentage van 4,0% (exclusief inflatie).

5.2 Consequenties voor de koers riool- en waterzorgheffing

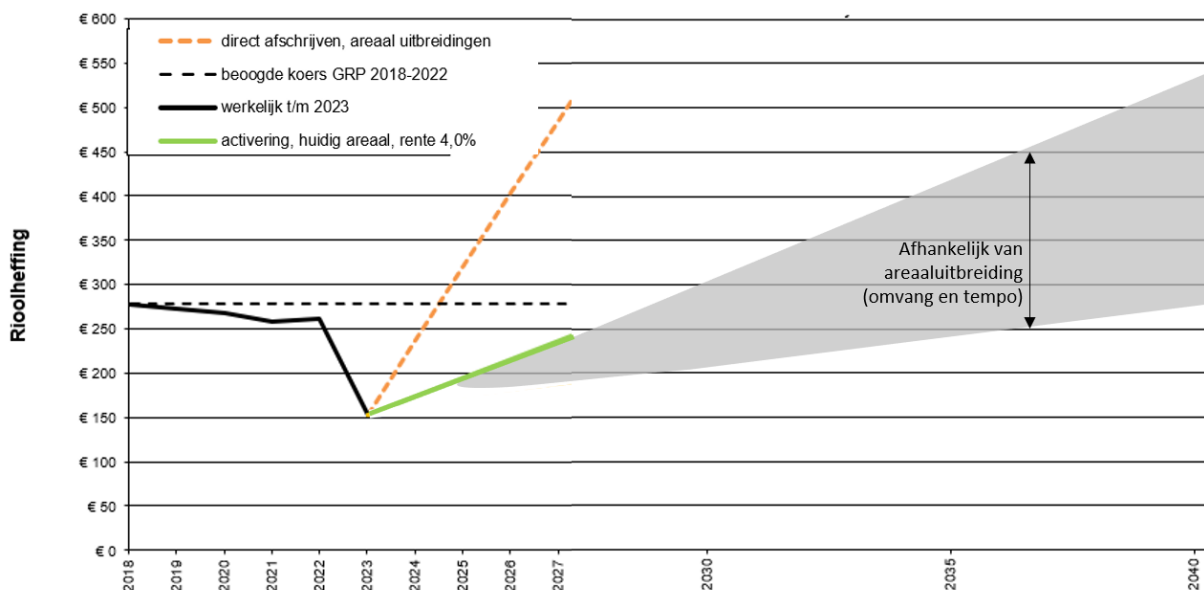
In de visie hebben wij benoemd dat de ambitie realistisch en haalbaar moet zijn. Een van de belangrijkste voorwaarden hierbij is het hebben van voldoende financiële middelen en personele capaciteit om de totale gemeentelijke watertaak naar behoren te vervullen en de risico's te beperken. Met de visie op de invulling van de gemeentelijke watertaken, de voorgestelde investeringen en de handhaving van de huidige financieringsstrategie uit de voorgaande paragraaf, is een doorkijk gemaakt voor de komende jaren. Belangrijk uitgangspunt is dat de voorzieningen riolering worden benut en dat de kosten voor de gemeentelijke watertaken voor 100% worden gedekt vanuit de riool- en waterzorgheffing.

In een kostendekkingsmodel is voor een aantal scenario's geanalyseerd welke stijging van de riool- en waterzorgheffing voor de langere termijn noodzakelijk is. Dit model is exclusief een correctie voor inflatie, waarbij de volgende uitgangspunten zijn gehanteerd:

- de rekenrente is 4,0% en geldt over de investeringen vanaf 2024.
- de voorziening egalisatie riolering (huidige stand € 10,5 mln.) komt de komende 15 jaar geleidelijk ten gunste van de inwoners en ondernemers
- de stand van de egalisatievoorziening is € 2,0 mln. in 2038.

De drie volgende varianten zijn beschouwd (zie de onderstaande grafiek met de ontwikkeling van de rioolheffing):

1. De huidige financieringsstrategie met activering, exclusief het meerekenen van de grote uitbreidingen aan de baten of lastenkant;
2. De huidige financieringsstrategie met activering, inclusief de grote uitbreidingen (de aanlegkosten komen uit de GREX en vallen hierbuiten);
3. Het direct afschrijven van de komende vervangings- en verbeteringsmaatregelen, inclusief de grote uitbreidingen.

Figuur 4.2: koers rioolheffing

Advies koers rioolheffing

Het advies is de riool- en waterzorgheffing de komende jaren **€18,17** (12%) per jaar te laten stijgen (**variant 1**), exclusief de indexatie, vanuit de volgende argumentatie:

- Overstappen naar 'direct afschrijven' is geen optie, gezien de fors benodigde stijging tot €586 in 2028. De huidige inwoners en ondernemers hoeven niet te betalen voor de toekomstige inwoners en ondernemers.
- De egalisatievoorziening is de laatste jaren gevuld door de inwoners en ondernemers; deze wordt de komende 15 jaar geleidelijk ingezet, waardoor de lastenstijging beperkt wordt.
- Gezien de onzekerheden in het tempo en de omvang van de gebiedsontwikkelingen ontstaat een bandbreedte in de koers van de rioolheffing. Het advies is voor de komende jaren uit te gaan van aan koers waarin eventuele opbrengsten vanuit deze ontwikkelingen niet zijn meegerekend, en koers van de rioolheffing tweejaarlijks te ijkten.

5.3 Consequenties voor de personele middelen

De raming van de personele middelen is, net zoals de vorige planperiode, gebaseerd op de gehanteerde investeringen en activiteiten. Aan de hand van kengetallen en lokale expertise zijn de activiteiten vertaald naar de benodigde personele fte's. Wij kiezen in de basis de regierol en besteden veel werkzaamheden uit. De buitendienst doet nog een deel van de werkzaamheden in eigen beheer. Bij het wel of niet uitbesteden speelt de huidige beschikbaarheid van eigen personeel een rol.

Onderscheid is gemaakt in de interne organisatie (binnendienst) en de uitvoerende diensten (buitendienst). Communicatie van de taken en verantwoordelijkheden, en de veranderende rol van de overheid, heeft in de visie van de gemeente een belangrijke plek. Binnen de gemeente is hier voor de personeelskosten van het team Communicatie eigen budget beschikbaar. Deze kosten worden niet doorgerekend aan de riool- en waterzorgheffing.

De volgende tabel schetst het beeld van deze vergelijking. In het achtergronddocument is de uitgebreide calculatie opgenomen. De conclusie is dat er ca. 0,5 fte extra benodigd is voor de binnendienst. Hierbij is geen onderscheid gemaakt tussen bemensing van de gemeente of van de bedrijfsvoeringsorganisatie Duo+.

Formatiescan	Aanwezig 2023 [fte]	Benodigd 2024 [fte]
Beleidsmedewerker	1,7 fte vanuit doorbelasting Duo+	0,67
Beheerder		0,46
Gegevensbeheerder		0,07
Ontwerper		0,20
Projectleider, werkvoorbereider, toezichthouder		0,40
Buitendienst, dagelijks onderhoud		0,46
Totaal fte	1,7	2,26

Belangrijke kanttekening is dat de benodigde personele inzet voor de nieuwe, eerste aanleg van riolering (zoals bij uitbreidingswijken) hierin niet is meegenomen. De capaciteit wordt doorbelast op de ontwikkeling zelf, conform de Wro (Wet Ruimtelijke Ordening, Grex-wet). De benodigde menskracht moet wel voortkomen uit de gemeentelijke organisatie. Dit speelt met name bij de ontwikkelingen van De Nieuwe Kern, Entrada en Werkstad OverAmstel.

6. Advies en besluit

6.1 Resumé

Het voorliggende Water- en rioleringsprogramma (Wrp) 2023-2027 geeft inzicht in de omvang, het functioneren en de kwaliteitstoestand van de voorzieningen waarmee wij als gemeente Ouder-Amstel invulling geven aan de wettelijke zorgplichten van het stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater, en onze zorg voor het oppervlaktewater. Het Wrp beschrijft hierin de maatschappelijke doelen, de visie en de beleidskaders. Van daaruit ontstaan onze ambities, programmering en de financieringsstrategie voor de komende jaren.

Ambities

Het Wrp geeft onze watertaken en verplichtingen weer. Belangrijke ontwikkelingen hierin zijn de Omgevingswet, de grote ontwikkelgebieden in onze gemeente, het thema klimaatadaptatie en het IBOR. Vanuit deze basis is een visie op onze invulling van de gemeentelijke watertaken opgesteld. Wij steken onze ambities en kwaliteitskaders als volgt in:

Onze inwoners en ondernemers kunnen ervan uitgaan dat de riool- en watertaken op een professionele en adequate manier door de gemeente worden ingevuld. We zetten de huidige aanpak voort, we doen wat we moeten doen. Dit houdt in dat de voorzieningen functioneren op het basisniveau (voldoende onderhouden, hier en daar wat op aan te merken, af en toe hinder is mogelijk). We betrekken onze inwoners en ondernemers bij hun eigen leefomgeving en de inrichting van de openbare ruimte. We stimuleren en ondersteunen buurt- of inwonersinitiatieven die de leefbaarheid vergroten.

De komende jaren leggen wij de focus op:

Overkoepelend

- Het op orde brengen van beheerdata en deze actueel, compleet en valide houden.
- Het vergroten van inzicht in het functioneren.
- Het betrouwbaar houden van onze systemen door het tijdig vervangen, repareren of renoveren van onze riolen, pompen, gemalen etc.
- Het benutten van de meekoppelkansen, het gelijktijdig optrekken met andere projecten in de openbare ruimte.
- Het doorkijken naar de stap naar waardegedreven beheer waar de bijdrage aan maatschappelijke waarden centraal staat.
- Het op orde brengen van de dataveiligheid.
- Het inzetten op de communicatie met onze inwoners en ondernemers.

Afvalwater

- Het benutten van kansen voor nieuwe sanitatie.
- Het creëren van bewustzijn voor het 'anders omgaan met drinkwater en afvalwater'.
- Het implementeren van de Kaderrichtlijn Water.

Hemelwater

- Het klimaatbestendig en waterrobuust inrichten van bestaande gebieden.
- Het borgen van de klimaatadaptatieve maatregelen in de ontwikkelgebieden.
- Het implementeren van de voorkeursvolgorde gebruik-vasthouden-bergen-afvoeren. Regenwater is in principe schoon.
- Het uitvoeren van doelmatige maatregelen in de openbare ruimte, op probleemplecaties met wateroverlast.

Grondwater

- Het invullen en communiceren van onze regierol.
- Het voortzetten van de monitoring van grondwaterstanden.
- Het uitvoeren van doelmatige maatregelen in de openbare ruimte, op probleemplecaties met structurele grondwateroverlast.

Oppervlaktewater

- Het communiceren van de keuze van de inrichting van de buitenruimte vanuit de voorkeursvolgorde.
- Het afstemmen van de beheerstrategie met het waterschap.
- Het afstemmen van de functies van oppervlaktewater met andere beleidsvelden.

Programmering

Om onze riool- en watervoorzieningen op het gewenste niveau te houden of te krijgen moeten kosten gemaakt worden. De benodigde activiteiten, onderzoeken en investeringen zijn gebudgetteerd en geagendeerd voor de planperiode 2023-2027 en in detail uitgewerkt in het achtergronddocument.

Financiering

De riool- en waterzorgheffing wordt jaarlijks voor de gemeenteraad vastgesteld met de 'Verordening Riool- en waterzorgheffing'. Voor 2023 is de hoogte van de heffing vastgesteld op € 153,28 voor een regulier huishouden. Met het beeld van de riolering van nu en de voorgestelde programmering is een verkenning gemaakt van de ontwikkeling van de lasten voor de riool- en watertaken voor komende jaren.

Geadviseerd wordt de riool- en waterzorgheffing de komende planperiode met €18,17 per jaar (+12%) per jaar te laten stijgen (exclusief indexatie). De beschikbare middelen van de voorziening egalisatie riolering (à € 10,5 mln.) komt hiermee de komende 15 jaar ten goede aan de inwoners en ondernemers van Ouder-Amstel.

Deze financieringsstrategie houdt geen rekening met de uitbreiding van het areaal door de grote gebiedsontwikkelingen, gezien de huidige onzekerheden in tempo en omvang.

Organisatie

Onze rol als gemeentelijke overheidsorganisatie is aan verandering onderhevig. Naast verbreding en integratie van thema's als klimaatadaptatie wordt, om de gestelde ambities te bereiken, ook ingezet op burgerparticipatie, samenwerking en 'verbinden'.

Om de strategie voor de komende planperiode ten uitvoer te brengen, is de belangrijkste voorwaarde dat de personele organisatie van de gemeente en van de uitvoeringsorganisatie Duo+ staat, zowel kwantitatief als kwalitatief. De conclusie uit de calculatie is dat er ca. 0,5 fte extra nodig is voor de binnendienst.

Belangrijke kanttekening is dat de benodigde personele inzet voor de nieuwe, eerste aanleg van riolering (zoals bij uitbreidingswijken) hierin niet is meegenomen. De capaciteit wordt doorbelast op de ontwikkeling zelf, maar de benodigde menskracht moet wel voortkomen uit de gemeentelijke organisatie.

6.2 Advies

De ambtelijke voorbereiding en uitwerking is verzorgd door een projectgroep, bestaande uit medewerkers van de gemeente Ouder-Amstel, Duo+, en Waternet, in samenspraak met de portefeuillehouder. Vanuit deze groep zijn de visie, ambitie en programmering tot stand gekomen. Het ambtelijk advies is:

- Het Water- en rioleringsprogramma Ouder-Amstel 2023-2027 (Wrp) vast te stellen;
- De financiële consequenties van het Wrp te verwerken in de (meerjaren-) begroting;
- Het Gemeentelijk Rioleringsplan Ouder-Amstel 2018-2022 (GRP) in te trekken.

6.3 Bestuurlijk besluit

De bestuurlijke besluiten worden te zijner tijd los bijgevoegd.